

به نام خدا

عنوان: پیادهسازی word۲vec و visualization

درس: NLP

استاد درس: مهندس قاسمی

مهدى دهقاني

77.797.47

mehdi.dehghani@ut.ac.ir mahdiazadi18@yahoo.com

دادههای ورودی

دادههای ورودی درون پوشه Data قرار میگیرند. هر چقدر دادههای ورودی بزرگتر باشند، خروجی بهتری حاصل خواهد شد.

برای این قسمت، دو داده fa.fooladvand.txt و fa.fooladvand.txt و voa_fa_۲۰۰۳-۲۰۰۸-orig.txt و fa.fooladvand.txt بخاطر کوچک بودن خروجی بسیار خوبی را فراهم نمی کند اما دومی به نسبت اندازه دادهها، خروجی بسیار خوبی خواهد داد. اما فعلا تمام کارهای انجام شده و فایلهای قرار داده شده از آموزش و تست برای فایل fa.fooladvand.txt است. اما طبق اجرایی که به صورت شخصی داشتم، فایل دوم (voa) خروجی بسیار خوبی را ارائه می دهد.

پیش پردازش دادهها

برای پیش پردازش دادههای ورودی، سادهترین راه حذف تمام حرفها بهجز حروف الفبای زبان مربوطه است. که می توان با استفاده از قسمت کامنت شده برای just words و استفاده نکردن از بقیه قسمتها تنها کلمات فارسی را نگه داشت.

اما می توان از این جلوتر رفت و به جای اینکه تنها کلمات را نگه داشت از راه بهتری استفاده کرد و بعضی از علائم نگارشی و مواردی نظیر آن که به پردازش کمک می کند را نگه داشت و از کتابخانههایی که در این زمینه وجود دارد استفاده کرد تا دادههای ورودی برای اعمال word ۲ vec شکل بهتری داشته باشند. در این قسمت از کتابخانه hazm یا همان هضم استفاده شده است که بنظر برای زبان فارسی نسبتا مناسب است. می توان با استفاده از هضم و متدهایی مثل Normalizer یا می است به زبان فارسی نرمالسازی کرد (به طور مثال فعلی مانند داده خواهد شد به داده خواهد شد به داده توکن به ۱ توکن تبدیل می شود که بسیار به ما کمک خواهد کرد)

در ادامه می توان stop words زبان مربوطه را از دادههای نرمالسازی شده حذف کرد که این قسمت کامنت شده است ولی قابل استفاده است و حتی می توان از stop words های ارائه شده دیگر استفاده کرد ولی در حال حاضر stop words ای که خوده هضم ارائه داده است در این قسمت قرار داده شده است.

در ادامه می توان از stem یا lemmatize استفاده کرد تا کلماتی مثل کتابها، کتابهای و کتاب به عنوان سه کلمه جدا در نظر گرفته نشوند و همه به عنوان یک کلمه کتاب در نظر گرفته شوند. در این قسمت نیز از هضم استفاده شده است اما به دلیل اینکه در بعضی از موارد عملکرد خوبی از این دو متد گرفته نشد (به طور مثال کلمه داشت به دا تبدیل می شد یا رسمی به رسم) تصمیم بر این شد که روی داده کوچکتر استفاده نشود اما این دو متد در نظر گرفته شده و فقط در قسمت اجرایی کامنت شده است و می توان از آنها نیز استفاده نمود.

در نهایت داده هایی که پیش پردازش شده اند و به صورت لیستی از توکن ها در اختیار ما هستند را در فایل جدیدی با پسوند _preprocessed می نویسیم. به این صورت که بین هر توکن یک فاصله قرار می دهیم تا برای بعد به سادگی قابل خواندن از فایل باشند. همچنین خطوطی که خالی از کلمات فارسی هستند نیز قبل از این حذف شده و در نظر گرفته نشده اند تا مشکلی به وجود نیاید.

wordYvec

برای پیادهسازی word ۲vec از tensorflow و pytorch استفاده کردیم که در pytorch تنها از روش word ۲vec و tensorflow سازی negative sampling استفاده شده است اما در tensorflow هر ۴ روش مربوط به word ۲vec شامل موارد زیر پیادهسازی شده است:

- skip gram with negative sampling •
- skip gram with hierarchical softmax
 - cbow with negative sampling •
 - cbow with hierarchical softmax •

ساخت dataset pipeline

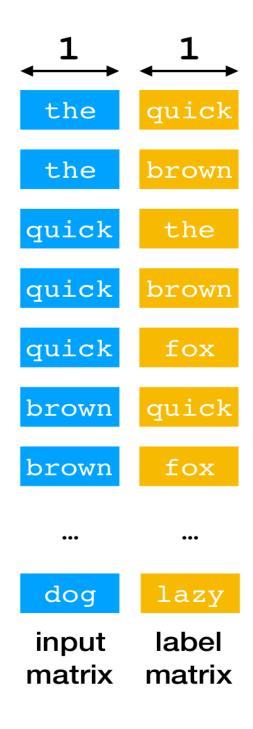
در ادامه یک مثال عینی از تبدیل یک جمله خام به ماتریسهایی که دادهها را برای آموزش مدل word ۲ vec با معماری skip_gram با معماری نگه می دارند را می بینیم.

فرض کنید یک جمله در corpus داریم: the quick brown fox jumps over the lazy dog، با اندازه پنجره (حداکثر تعداد کلمات در سمت چپ یا راست کلمه مورد نظر) در زیر کلمات. فرض کنید جمله قبلاً subsample شده است و کلمات به شاخصها نگاشت شده اند.

هر یک از کلمات در جمله را target word مینامیم و کلمات درون پنجره که در مرکز آنها target word قرار دارد را 'the' (target word با context words (all)' هستند و 'the' (target word مینامیم. به عنوان مثال، 'quick' (target word و 'brown' و 'brown' (guick' (target word) مینامیم.

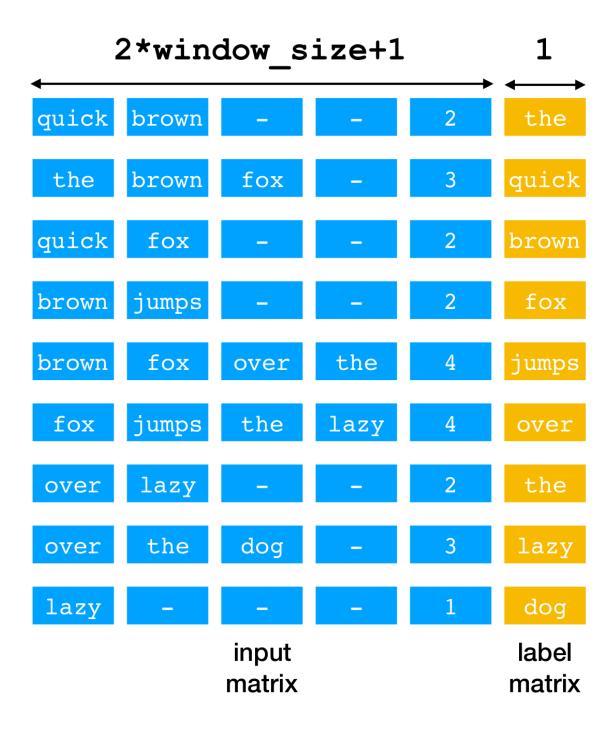
	the	quick	brown	fox	jumps	over	the	lazy	dog
window size	2	2	1	1	2	2	1	2	1

برای skip_gram، وظیفه پیش بینی context words با توجه به target word است. شاخص هر target word به سادگی تکرار می شود تا با تعداد context words آن مطابقت داشته باشد. این ماتریس ورودی ما خواهد بود.

Skip gram with negative sampling

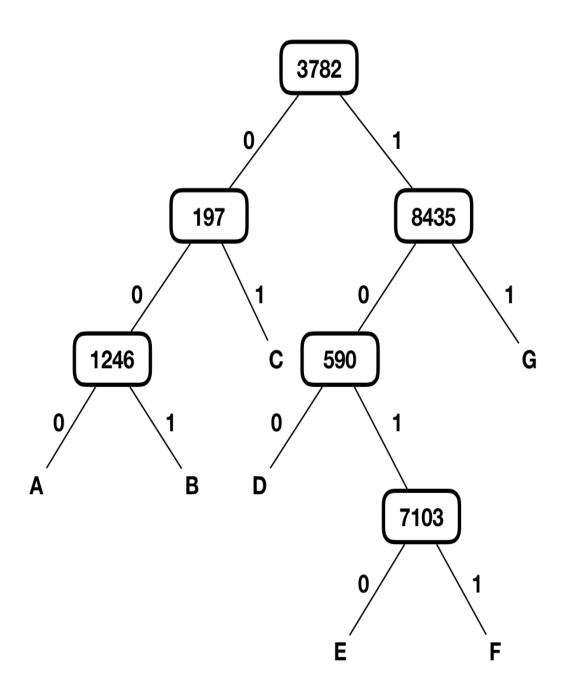
برای cbow، وظیفه پیشبینی target word با توجه به context words است. از آنجایی که هر target word ممکن است دارای تعداد متغیری از context words باشد، لیست context words را به حداکثر اندازه ممکن (اندازه پنجره * ۲) می رسانیم (pad می کنیم) و اندازه واقعی target word را اضافه می کنیم.

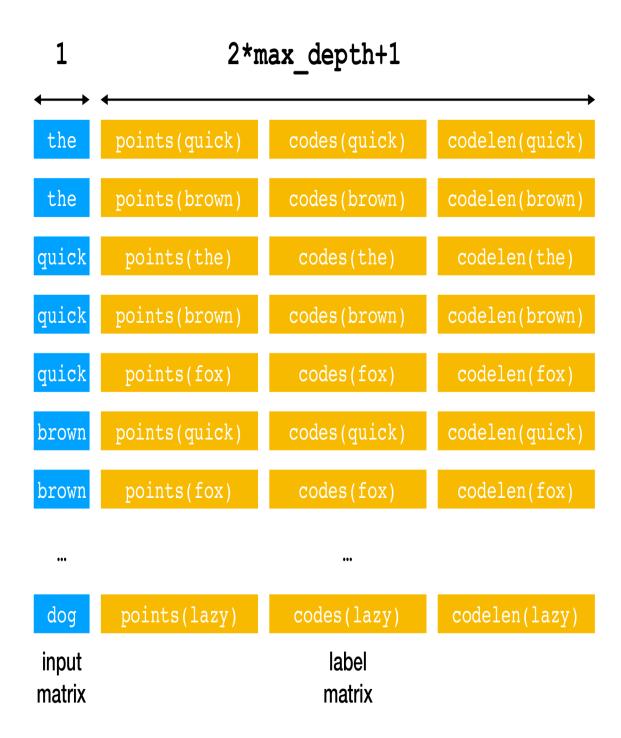
Continuous bag of words with negative sampling

اگر الگوریتم آموزشی negative_sampling باشد، ما به سادگی ماتریس برچسب را با شاخصهای کلماتی که باید پیش بینی شوند پر میکنیم: context words برای skip_gram یا target words برای cbow.

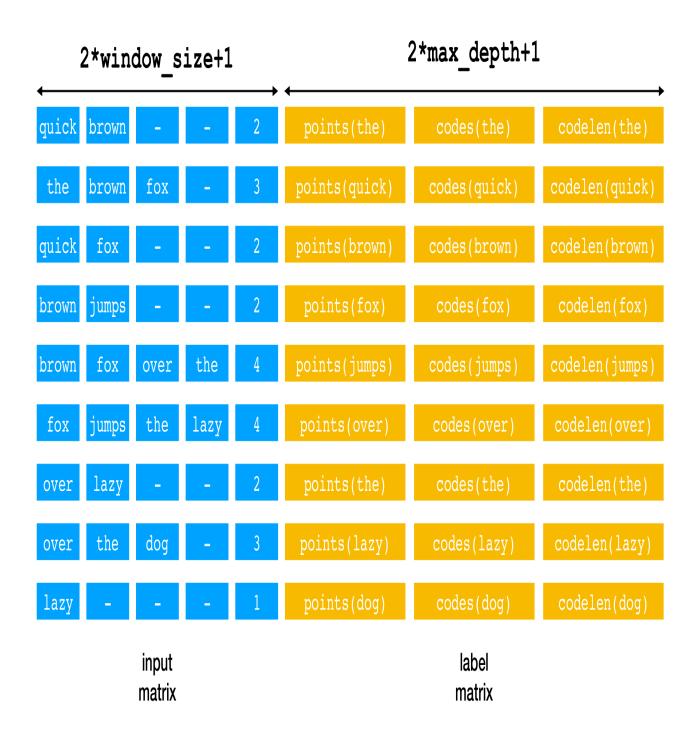
اگر الگوریتم آموزشی hierarchical_softmax باشد، یک درخت هافمن برای مجموعه کلمات واژگان ساخته می شود. هر کلمه واژگان دقیقاً با یک گره برگ مرتبط است و کلماتی که در negative_sampling باید پیش بینی شوند، با دنبالهای از کدها و point ها جایگزین می شوند که توسط گره های داخلی در مسیر ریشه به برگ تعیین می شوند. به عنوان مثال، کدها و point های عبارتند از ۷۹۸۲، ۳۷۸۲ ۵۹۰، ۷۹۰۷ و ۲، ۰، ۱، ۰. ماتریس برچسب را با کدها و point های پر (pad) شده (تا حداکثر عمق)، همراه با طول واقعی کدها یا point ها پر می کنیم.

Huffman Tree

Skip gram with hierarchical softmax

Continuous bag of words with hierarchical softmax

به طور خلاصه، یک ماتریس ورودی و یک ماتریس برچسب از یک جمله ورودی خام ایجاد می شود که اطلاعات ورودی و برچسب را برای کار پیشبینی فراهم می کند.

تست و خروجيها

برای بعضی از توابع و متدها قسمتی به عنوان test نوشته شده است که بر روی مثال خاصی، آن توابع یا متدها را تست می کند و همچنین بعد از مقداردهی پارامترهای مربوطه برای هرکدام از pytorch یا tensorflow و اجرای آنها، به ازای هر چند مرحله، از مقدار فعلی لرنینگ ریت و لاس (Average یا Total در آن مرحله خروجی گرفته شده و نمایش داده می شود. همچنین برای اجرای tensorflow از اسکریپت word ۲ vec.py و برای اجرای hytorch از اسکریپت run_training.py استفاده می شود. بدیهی است که به ازای مقادیر مختلف پارامترهای در نظر گرفته شده برای هرکدام، خروجی متفاوت خواهد بود.

ساخت فايلهاي خروجي

در هر دو pytorch و tensorflow پس از اجرای اسکریپتهای گفته شده در قسمت قبلی که روی corpus داده شده، آموزش انجام می دهند، از اسکریپت create_files.py استفاده می کنیم تا فایلهای مورد نیاز برای تست یا شبیه سازی های مورد نظر، نظیر فایلهای tsv برای projector و words-vectors برای ساخت گراف word ۲ برای مساخته شوند.

فایلهای خروجی درون پوشههای out_word ۲ vec_pytorch برای pytorch و out_word ۲ vec_tensorflow برای tensorflow، قرار می گیرند.

نزديكترين همسايهها

در هر دو pytorch و tensorflow، اسکریپتی با عنوان nearest_neighbors.py وجود دارد که پس از انجام دادن عملیاتهای قبلی و ساخت فایلهای خروجی، می توان این اسکریپت را اجرا کرد تا برای ۱۰ کلمه از واژگان به صورت تصادفی، برای هر کلمه، ۲۰ کلمهای که از بقیه به آن نزدیک تر هستند نمایش داده شود.

مثال براي كلمه 'عذاب':

```
nearest neighbors to العناب (0.4668243 (العناب مال (العناب (ا
```

شبیهسازی در projector

برای شبیه سازی در projector که tensorflow در نظر گرفته است، می توان فایل های خروجی tsv که در قسمت های قبل گفته شد را در لینک زیر، آپلود کرد.

https://projector.tensorflow.org/

شبیه سازی برای چند نمونه تست که در فایل های پروژه نیز موجود است:

word2vec tensorflow:

arch = 'skip_gram' algm = 'negative_sampling' epochs = 1000 batch_size = 1024 max_vocab_size = 0 min_count = 3 sample = 1e-3 window_size = 2 hidden_size = 100 negatives = 2 power = 0. 75 alpha = 0.025 min_alpha = 0.0001 add bias = True log per steps = 10000

https://projector.tensorflow.org/?config=https://gist.githubusercontent.com/mehdidn/dfb8ed30d60b0862c8a9c1cc6b4a8c6e/raw/443c8faf04d924f884bfcf1e29af14800a240cc9/word2vec_tensorflow_projector

word2vec_pytorch:

emb_dimension=100 batch_size=1024 window_size=2 negatives=2 iteration=1000 initial_lr=0.025 min_count=3

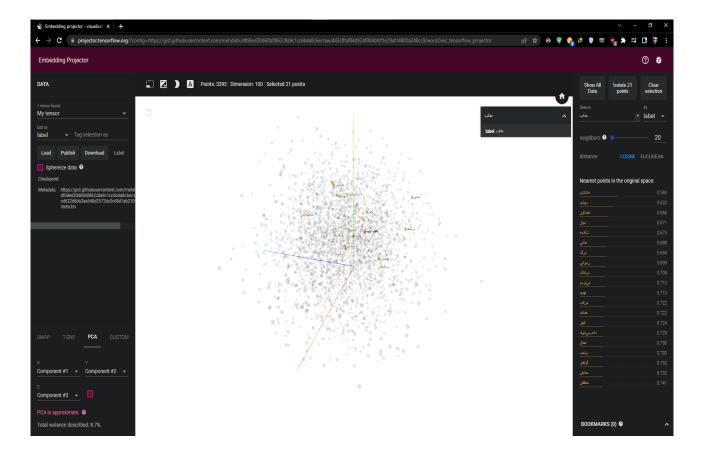
https://projector.tensorflow.org/?config=https://gist.githubusercontent.com/mehdidn/fbbf5cb443eb50751c6a1bea9306bead/raw/805a17f300285aa454f408a853359ccbeff67054/word2vec_pytorch_projector

word2vec_pytorch:

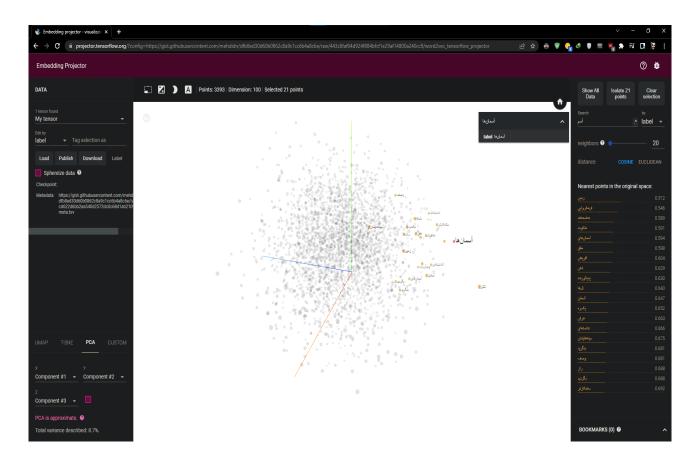
emb_dimension=100 batch_size=256 window_size=5 negatives=5 iteration=100 initial lr=0.025 min count=5

https://projector.tensorflow.org/?config=https://gist. githubusercontent.com/mehdidn/8bdf6eb3d228bd521cd8b7e1bd2f8729/raw/bd8d491a24abdc0a55a016f2adaeb29473d2b8ea/word2vec_pytorch_projector min count 5

مثال برای کلمه 'عذاب' در لینک اول:

مثال برای کلمه 'آسمانها' در لینک اول:

وب اپ

ساخت گراف

فایل word ۲ vec_graph بدست آمده از قسمت word ۲ vec را در پوشه graph-data موجود در پوشه word ۳ vec_graph موجود در اسکریپت word ۳ vectors نسبت به موارد مورد نظر قرار می دهیم سپس با تنظیم پارامترهای موجود در اسکریپت words-vectors_to_edges_txt.py نسبت به موارد مورد نظر می دهیم سپس با تنظیم پارامترهای موجود در اسکریپت می شود، نزدیکترین کلمات را تا چه حدی در نظر بگیریم تا بین این کلمات، یال در نظر بگیریم.

به عنوان مثال اگر از threshold صرف نظر کنیم و num_nearest_neighbors را ۱۵ مقداردهی کنیم آنگاه برای هر کلمه موجود در واژگان، بین آن کلمه و ۱۵ نزدیک ترین همسایه آن یال در نظر گرفته می شود، یعنی از کلمه فعلی به ۱۵ نزدیک ترین همسایه آن out-degree در گراف است، ۱۵ تا out-degree دارد که همسایه آن out-degree متصل می شود یا به عبارت دیگر هر کلمه که به عنوان گره در گراف است، ۱۵ تا out-degree دارد که نشان دهنده ۱۵ نزدیک ترین همسایه آن کلمه است و به هر یک از این ۱۵ کلمه، ۱ عدد in-degree اضافه خواهد شد که همین کلمه یا همان گره فعلی است.

همچنین اگر به عنوان مثال از num_nearest_neighbors صرف نظر کنیم و threshold را ۹. ۰ مقداردهی کنیم، برای هم کلمه، تنها به کلمه ای یال خواهیم داشت که شباهت آن به کلمه یا همان گره فعلی بیشتر از ۹. ۰ باشد و آنهایی که شباهتشان کمتر از این مقدار باشد یا به عبارتی فاصله آنها بیشتر از مقدار در نظر گرفته شده باشد را نادیده می گیرد.

بنابراین پس از اجرای اسکریپت words-vectors_to_edges_txt.py در پوشه graph-data فایلی با نام words-vectors_to_edges_txt.py به وجود خواهد آمد که نشان دهنده یالهای گراف است. به این صورت که یک گره در سمت چپ نوشته شده و سپس نزدیکترین همسایههای آن در سمت راست نوشته شدهاند و به این معناست که بین گره سمت چپ و هر گره سمت راست، که هر کدام کلمه هستند، یال وجود دارد. بنابراین گرهها یا همان کلمات سمت راست برای گره یا همان کلمه سمت چپ برای هر یک از گرههای سمت راست، یک in-degree محسوب می شود.

نحوه اجراي وب اپ

دستورالعمل کامل اجرای وب اپ در فایلی با نام how to run web app.txt آمده است. بدیهی است که ابتدا باید پیش نیازهایی مثل annoy، کتابخانه و موارد دیگر نصب شده باشند.

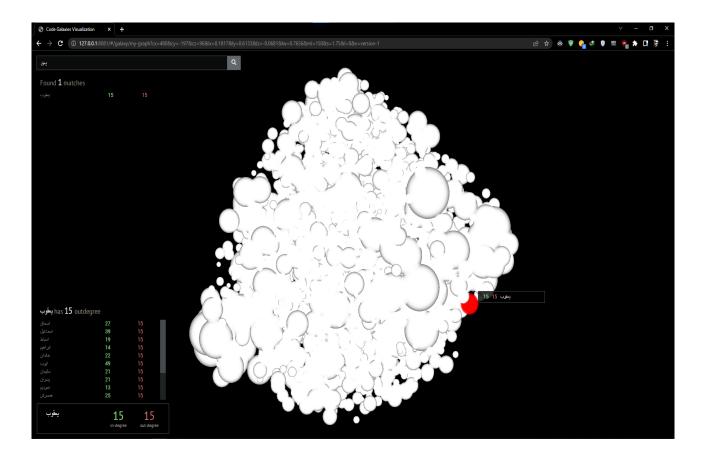
اینک فایل how to run web app.txt:

https://github.com/mehdidn/persian_word2vec/blob/main/how%20to%20run%20web%20app.txt

قسمتی از نمونه تست فایل edges.txt روی داده fa.fooladvand.txt:

edges.txt - Notepad - □ X نمیخوانند سپاهیان بجز غیر بشر بشری معدانند بیش بپرستند بیمدهنده تذکاری نبود بهرهای بسته _است نفرستادیم أسمانها فسأد آسمان يديدآورنده بنكريد أفرينش لنكر بيجيده برمعدارند ملكوت آسمانهاي خلق ندانستي بكرديد كهوارهاي أنها غرفههایی درستکارند سرشان بریده برخی مخالف میوههای بیهوده ای قم میتوانید میزنند طغیان نافرمان پندار دستها » برادرشّان قّاروّن كشّور پسرك ايوبّ هود برادّره نمعآورد خاندان فرسّتاديم سرّان مادرمّ خواهر شعيب گفت گفتند میگفت ملکه درداد : مهمانان آن حقگرا برگشت شا مصر آورده_بود قوم سران » بازگردانیده بسوی بازگشت بازگردانده ر اههای روشنایی سویت حقیقی بر انگیختیم چنگ آور فرود وسیله سمت ببر سوي خانههای زناکار حاکم پایان سراغ استثنا آیمن بیمار بهترند بندد خوانده ِمعشود معبینند مدت شوهر فروتر كيسّت أوّرده كسّ بكشّد بشّرى آغاز ماييم نفسّم تكلّيف اوستٌ مردكّان ببخشود ندارد ندانستهٌ أيّ خُدّاًي يست قطعاً بربافتد نگرداند نخواهند شد اوست نبود نیستید ندانسته اند سرور حمایتگری نباشد گناهی تسلطی نکردهاند است هشداردهندهای مسلمها شويد حتماً هر آينه داده باشد شنوايي مسلّط ابري كارشان معجزات ميآورد غفّت پنجم ميخواست بگيريم ببِرَسى دانى وه نشانهها سرانجامى كى چيست هان تُوبهكار ياران بسا فُرَدا بيمشان قرارگاهى درخواسَتُ چه رستاخيز قيامت اول روانند بدارد بياپي بيدار معلوم واقعه سه هراسانند شب وقوع نگاه شماره روز ايشان آنان هوسهای هدایتشان طاغوت پاکشان نفرستادهایم دل هایی بگذارشان رشک بیاور قبله کجا نداشت دیدگانشان پروردگارت نسلها پایدار قبل امتهایی بیرس اسرائیل قومشان اخبار انس کسان گسیل یافتهاند خواهیم پرسید صحیفهٔهای چنگ پیس کس گفتند ستمكار تركيست گمر اهتر دلی شتابرده بخواهد بیر اه كسی بندگانش بندارد شفاعت شایسته ای میبخشاید حدود شمرده شیوه نصر انی ترسایان خواهند گفت افسانه های میورزیدند میگویند انس جماعتی شاهد رساندیم دیدند قومش : » بیمی کاسته بروند شاعری نخواهد_رسید ساعتی رها گر اندوهناک سرد ستدی سودی میتوانند پندار نخواهند_شد فرزندان سوگندهای تر ازو نمازشان خودشان میانه ساکنان حج خبرهای جدایی بینوایان بپرستید بپرستند دلیل مردها خواهند گفت برجایماندگان گنجینههای پسرک بیرسی آنهایی مغرب میپرسند خواهید_دانست مالی کجایند اکنون گویند : » هستم رحمتگر خاور منم شکست ناپذیر صاحب گنجینه های فرمانبر بخششی استادت نکنی بخشایشگر مهربان موّلای شکوهمند پروردگارٌ میان عادل روانه موقع خواهيم آورد رسيد گيريد خاور دنياست جدايي اخبار بنياسرائيل جمله شاهد ميدانستند نبوت رَّاهُم مَالٌ كُرَّاهَــَّت بَمَرَّاه اَفْتَادَند فَرَّستادهَاشَ گَمراهم جانتان جان رسم كم انكار راهنمايي خرج كمينگاهم ر اه عادل تن باغ دسته سرعت یکی شش نکاح هز آر حیوانی سه دلخواه بر آور د حد مصیبتی حققت گفتار راستی باره گرویدهاند حجتی غیب بیگمان نشانههای علم خبرهای گفته گمان دنیای هم پیام آنکه احد کلمات اینکه برممگردانند ایمانتان مکه عذر پذیرش شد کارهایی دستهای دوستی راضی کج نیاورید آنگاه هنگامی بر آمدن قوت سخت ترین ندا بر انگیختیم سپس بخشید سایر ناتوانی چنان مادرت وادی دهیم رسولانی عذابشان خفت أور دچار شكنجه عذابه دردناك رسوايه تهديد مراقب كيفر داده ميشوند همانند واجب عدابش اعمال عذاب همان ملكوت شكست نايذير بلندمر تُبه فُرمَانرواي همين داستان كسانند خداست گفتار كسانياند شبانگاه امت نيكوكار أفرينش مُعكّذرند کنید دستهایتان بربرید مینمایند فرمانم برخیزید عدالت داشته اند نمیکنید کنم میکنید نمیتوانید نمایید دارید نکر دید نکر دهاند رسيدن برمىانگيزد بىحساب ببرند همانگونه رزقى مىآيد دردناك عذابى پاداشى داريد گزند فرجام دفع بهشتى روزی نسزد مؤمنى نكرده خويشاوندى فرزندش ياورى زيانى وجه نرسد نمعدهد شفاعت آوريم نأسياسي مراعات دوستاني قرار نشان نداده_است نهاد برتری شهادت نجات همتایانی سیر جانشین گردانید میانه داد آزمایش حرکت نهرها دلیلی نمانده آبود شریکی تقوابیشگان چیز خوانید ندارم خدایانمان دروغگو امین علم گر چیزهایی غیر آفریده چيزې دسته های همگد دیدار خاندان گزارش رسولانی مخالف ظلم اصحاب بر میگریند خدایان لعنت الهام تخفیف هشدار دهندگان مشاهده محكر ديم شنبه معشد آفرينشت بريده دميده كونهاي آهن فساد يابند اشاره مردها بشنوند سحري گردانیدیم نشانهها نبودی دادیم سنجید روشنایی عبرتی زدیم درس دوان بر آورد فرشتگانی میخواهید گرفته آور مینمایند مویر دازند نمیکنید اینانند نموده مکنید نمودند میدارید میدارند میآورند میکردند کنند نمیدارد میآیند شیری میگویند کند گویند ممگویی گفتند سحری نبودیم نگویید شیوه خوآهند_گفت نصرانی فرشتهای بگویند گفتید آمده_است نمازگزاران نخواهیم_آورد گرداند کرده_باشد نماید کنند یابید نمایید ورزد کردید کنیم نممکنند بیاورد کن نگرداند ممبینیم نور نمودیم نکردیم کرد غرق محکردیم باقحماندگان محکنیم گردانیدیم شده ِ بود کرده ِ است تدریج دادیم کشتی عطا کردی كرديم كردند ورزیدند ممنمودند نکنند زدند برداختند کرد ورزیده فرقه کرده بودند ممکردند گردیدند ممکردید برخاسته فرزندان نکردند مگر باشد سبب بدأانكه دليلد شهرى نمدگيرد پليد منع سزاوار معبرم ترسايان بازدارندهاى انصار گريزى ماندگار داخل رهنمود بشارتی بیاورد توضیح دهی بنگر پندی مسلمانان دامهایتان گونه ای گر ایید شاید نمودار میتر سد استفاده سنجیدهکار سرا شکستناپذیر هموست فرمانروایی کیست ملکوت صفات معیذیرد معمیراند آسمانهای دوستدار چیده پدیدآورنده ست فرستاد تأبناک گاه نمیدیدید فرود کوههایی گرفت مرگبار ببینند ننگریستهاند مینوشید ریختیم باران میخورد ابری زمانى وفا طلب يا مادرت اسماعيل ممكنم قربانى بترسد فرمانم دميده يادآورى همياى بهرهمند برطرف برتافتند بیرون برتاب میخوانند برمی تابند خوانده_شود هوسهای بگردان گام منتظر درگذرد فرونتی توبه موجی میداند شايستهتر منم سامری چهردهايشان مثلها دست سر انجامی جايگاه ممترسم جانشينی ناخوش چيست شکستناپذير زيرا گر استادت تقوابیشگان رحمتگر حکیم بخششت توبهپذیر کفران متخواهم فرستادهای شکیبایان ایمانشان داده باشد بردبار مکشید پیامبری خداوند أسماني تورات فرقان عربي كتابند اهل نبوت انجيل مجادله قبل ندانسته اي ميخوانيم حق خوانده_ميشود موجب زمين فرمانروايد ملكوت أسمانهاى ندانسته اند پذيدأورنده خلق أفرينش سينه هايشان دلها نكرديدهاند ندانسته ك يكسره ستمكارتر أسمان کنی با دا: اممک داممتمانند ساختند بده دعوت دار آخه گرا انمانید خانشان گرویدهاند شامگاهان کنید گوی

مثال برای کلمه 'یعقوب' در وب اپ:

مثال برای کلمه 'عذاب' در وب اپ:

